

Naturskyddsföreningen
Norrköping

Växjö tingsrätt
Mark- och miljödomstolen
Box 81
351 03 Växjö
mmd.vaxjo@dom.se

Norrköping 2015-12-28

Målnummer M 2728-15

Synpunkter på ansökan om tillstånd av Kolmårdsvind ekonomisk förening att uppföra och driva gruppstation för vindkraft vid Marviken i Bråvikens skärgård

Sammanfattning

Naturskyddsföreningen i Norrköping är positivt inställd till vindkraft och andra förnyelsebara energikällor och anser att dessa är nödvändiga för att motverka klimatförändringar samt för en hållbar framtida energiförsörjning. Föreningen anser samtidigt att vindkraftsetablering ska ske med hänsyn till höga natur- och rekreationsvärden, och att dessa ska beaktas i högsta möjliga mån.

I området finns höga koncentrationer av havsörn, flyttfåglar och marina änder. Det finns stora kunskapsluckor kring fågellivet vid Marviken och bättre underlag behövs för att kunna bedöma vindparkens effekter på fågellivet. De fågelstudier som vindkraftbolaget har låtit utföra redovisar inte det totala fågellivet i området. Mer utförliga inventeringar behöver därför göras.

Naturskyddsföreningen i Norrköping anser utifrån det underlag som finns tillgängligt att vindparken kan komma att få betydande påverkan på fågellivet vid Marviken. Andra alternativa lokaliseringar bör övervägas. Eftersom befintligt underlag visar på höga koncentrationer och stor mångfald av fåglar i området och rekreationsvärdena är höga anser vi att vindkraftverk inte bör byggas inom det föreslagna verksamhetsområdet.

Påverkan på strandnaturen blir betydande med betongkonstruktioner, stenkajer för pråmar, tillfartsvägar och plattformar för mobilkran. Exakta omfattningen av anläggningsarbeten framkommer inte från ansökningshandlingarna.

Oklarheter finns kring beräkningarna för ljudutbredning, konsekvenser för det rörliga friluftslivet, projektets lönsamhet och garantier för återställande av vindkraftområdet.

Skyddsklassade områden

Marvikenområdet ligger inom

- Riksintresse för naturvården
- Riksintresse för friluftslivet
- Riksintresse 4 kap Miljöbalken
- Riksintresse för yrkesfisket
- högsta klassen (nationellt intresse / klass 1) av värdekärna för naturvården enligt

Naturvårdsprogrammet och kommunens intresseområde för rörligt friluftsliv. Dessutom ligger Marvikenområdet i anslutning till Bråvikens naturreservat som också är ett Natura 2000-område.

I gällande beslut om reservatsföreskrifter anges följande:

”Syftet med Bråvikens naturreservat är att bevara de värdefulla livsmiljöerna äldre skärgårdsskog, äldre kulturlandskap, strandängar, fågelskär och kustklippor, vegetationsklädda mjuk- och hårdbottnar, grunda vikar, flador och glon, samt de typiska växt- och djursamhällen som är karaktäristiska för dessa livsmiljöer längs ostkusten i gynnsamt tillstånd. Områdets betydelse som reproduktions- och uppväxtområde för marina djurarter skall skyddas och förstärkas. Områdets karaktär av orördhet i skogs och havsmiljö ska behållas och områdets ostörda prägel behållas. De livsmiljöer och arter som är grunden för att området har föreslagits till Natura 2000 skall ha en gynnsam bevarandestatus.

Med hänsynstagande till naturmiljön ska området tillgodose det rörliga friluftslivets behov och övriga riksintressen samt vara viktigt för förståelse och upplevelse av representativa kustmiljöer med låg grad av påverkan.

Ge friluftslivet goda betingelser att utvecklas. Vid en eventuell konflikt skall värnandet om naturvärdena ges företräde.”

Med hänvisning till områdets höga naturvärden och det rörliga friluftslivet anser Naturskyddsföreningen Norrköping att vindkraftverk inte bör byggas inom områden som är klassade som Riksintresse, naturreservat eller Natura 2000, ej heller inom strandskyddade områden.

Det anges i ansökningshandlingarna att kusten kring Marviken är riksintresseklassad som högexploaterad kust, eftersom Marvikenverket finns där. Kraftverket är dock nedlagt och har under sin livslängd endast körts några få timmar. Klassningen Högexploaterad kust borde inte vara giltig idag.

Fåglar

Kring Marviken finns höga koncentrationer av havsörn, flyttfåglar och marina änder. Havsörnarna finns i området under stora delar av året för födosök och övervintring. Två kilometer från den planerade vindparken finns häckande havsörn. Naturskyddsföreningen anser att häckande havsörnar i närheten av den planerade vindparken kan komma att påverkas negativt.

Skyddsavståndet till boplatser bör enligt Sveriges ornitologiska förenings (SOF:s) vindkraftspolicy inte understiga 3 km, med hänsyn till örnarnas rörlighet i området runt boet under häckningstid. Kolmårdsvind planerar att installera det tekniska systemet dtBird som ska avskräcka närmande örnar med ljud. Vi efterfrågar dokumentation som visar att dtBird har godtagbar effekt i detta fall. Vi betraktar den föreslagna åtgärden med viss skepsis. Vi ser ljudsystemets metodik som svår att applicera praktiskt i ett område med så höga koncentrationer och rörelser av örnar och andra fåglar som vid Marviken. Det saknas även inventeringar av havsörn vid Marviken utanför häckningstid. Detta anser vi bör studeras noggrannare.

Enligt fågelinventeringen från 2011 noterades närmare 41 000 sträckande och passerande fåglar vid Marviken. Annat tillgängligt underlag, bland annat sträckfågelstudier från vattentornet vid

Oxelösund, pekar på att det i genomsnitt passerar 500 000 fåglar per höst som sträcker på bred front över Marviken. Många av dessa utgörs av fågelarter upptagna i Fågeldirektivets bilaga 1 samt Rödlistan. Samma underlag uppskattar att det i genomsnitt passerar 9000 rovfåglar per höst över Marvikenområdet. Av dessa passerar årligen rovfåglar listade enligt såväl Fågeldirektivets bilaga 1 samt Rödlistan i tämligen stor omfattning. Sträckfågelstudierna visade bland annat att det under höstarna mellan 2005 – 2007 sträckte totalt 66 havsörn, 22 kungsörn, 413 fiskgjuse, 607 bivråk, 180 blå kärrhök samt 46 pilgrimsfalk i sydlig riktning över Bråviken. Dessa är rovfågelsarter som samtliga är upptagna i Fågeldirektivets bilaga 1. Flyttfågelsträcket över Marviken är därmed ett av Sveriges största flyttfågelstråk, i synnerhet vad gäller rovfåglar.

I området kring Marviken rastar en stor mängd marina änder. Det gäller främst alfågel som övervintrar i tusental och i viss mån ejder som rastar i hundratal vår och höst. Omfattningen borde sakna motstycke i närområdet. Övervintrande population av alfågel är globalt rödlistad enligt IUCN samt nationellt rödlistad som starkt hotad (EN). Ejder är rödlistad som sårbar (VU). 4,5 km nordost om Stenskär i planerade Vindpark Marviken finns en häckande skräntärnekoloni. Skräntärnan livnär sig på småfisk som den finner i grunda kustvikar och arten kan födosöka tiotals km från häckningsområdet. Marvikens närhet till häckningskolonin, dess grunda vikar samt goda förekomst av andra fisklevande fågelarter tyder på att vindkraftsområdet troligen används av arten. Skräntärnan är upptagen i Fågeldirektivets bilaga 1 samt rödlistad som nära hotad (NT).

Föreningen bedömer att den fågelinventering som utfördes på uppdrag av Rewind Offshore hösten 2011 inte är tillräcklig för att representera den fulla omfattningen av flyttfågelsträcket vid Marviken. Det råder stor brist på platsspecifik information om sträcket vid Marviken. Vi anser att sträckets omfattning och karaktär vid Marviken måste vara tillräckligt känt innan en vindkraftsetablering kan genomföras, för att kunna vidta största möjliga försiktighetsåtgärder samt göra en fullvärdig riskbedömning. Följaktligen bör utförligare inventeringar av flyttfågelsträcket vid Marviken genomföras för att närmare kunna täcka in och representera sträckets verkliga omfattning och dynamiska struktur. Vi anser att tillgängligt underlag tyder på att vindparken kan få betydande konsekvenser för flyttfågelsträcket. Detta gäller i synnerhet sträckande rovfåglar som i många studier visat sig vara den fågelgrupp som har svårast att väja för vindkraft och som är överrepresenterade i vindkraftskollisioner med fåglar.

Föreningen anser dessutom att rastande marina änder, av främst alfågel och ejder, samt skräntärna kan komma att få negativa effekter av vindparken. Negativ påverkan riskeras i form av störning samt minskade födosöks- och uppehållsområden under såväl anläggningsfasen som driftskedet. Vi anser att påverkan på dessa fåglar behöver närmare studeras.

Det finns också en viss risk för kollisioner med fladdermöss enligt fladdermusinventeringen.

Ekonomiskt lönsamt

Enligt Miljöbalken ska projekt som detta redovisa att de är ekonomiskt lönsamt att driva. Dokumentation som visar det saknas. Kraftverken är också för nära placerade mellan varandra enligt Boverkets Vindkraftshandbok. De rekommenderar minst 4 – 6 gånger rotordiameter mellan verken för landbaserade vindkraftverk. Ännu större avstånd rekommenderas för havsbaserade. Står kraftverken för nära mellan varandra minskar lönsamheten.

Alternativa platser

Miljökonsekvensbeskrivningen behandlar bara tre alternativa platser i trakterna utanför Marviken. Naturskyddsföreningen anser att alternativa platser utefter kraftledningen på Vikbolandet borde studeras som alternativa placeringar.

Föreningen kan tänka sig byggnation på fastlandet innanför strandskydd under förutsättning att en kommande MKB visar att fauna och flora inte tar väsentlig skada.

Anläggningsarbeten

Man har tänkt sig använda specialfartyg med stor kran för montering av vindkraftverken. Fartyget kräver ett minsta djup på 4 m. Kraftiga stålpollare kommer att byggas där fartyget ska lägga till, för att få en stadig förtöjning. En visualisering över hur stålpollarna kommer att se ut saknas i ansökningshandlingarna.

När inte fartyget kan komma till ska demonterbar kran och delarna till vindkraftverken fraktas på pråmar och köras iland på öarna. Det kan då krävas anläggningsarbeten för att bygga en kaj som pråmarna kan lägga till vid, och tillfartsväg till kraftverket, och avlastningsplats för mobilkran. Hur det kan se ut illustreras i ansökningshandlingarna. Men vilka kobbar, skär och stränder som berörs redovisas inte. Vattnen kring många av de tänkta vindkraftverken är mycket grunda. Naturskyddsföreningen anser att det ska framgå i ansökningshandlingarna vilka ingrepp som ska göras på land och i vatten.

Bergfundament av stål och betong planeras att byggas på kobbarna och skären. Fundamenten brukar vara ca 9 meter i diameter och sprängas ner 2 meter i berget.

Vid granskning av kartan i ansökningshandlingarna finner vi dessutom att flera av verken planeras att förläggas i vatten, ej på ”kobbar och skär”.

Återställning

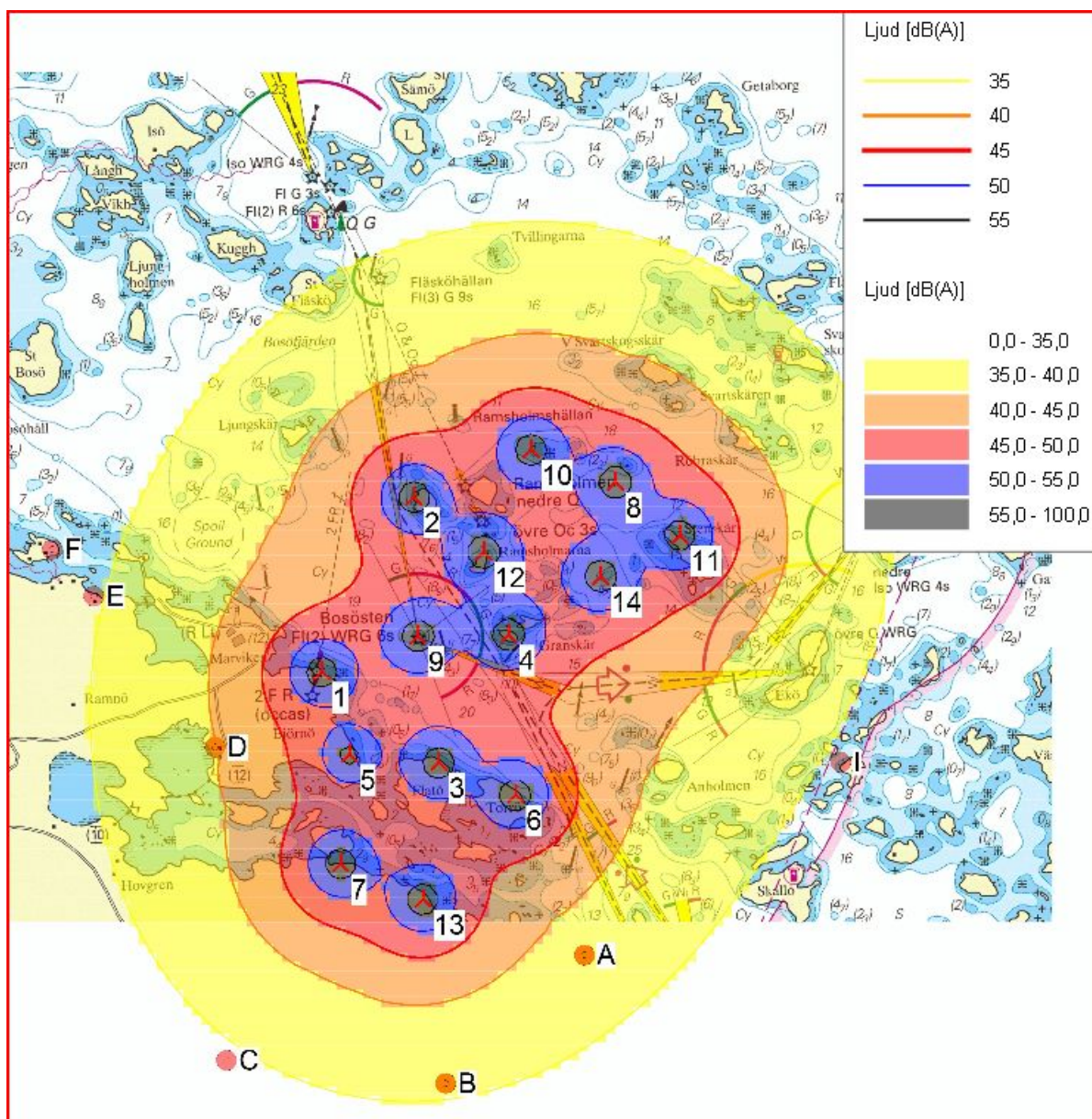
Kostnaden för att demontera vindparken uppskattas i MKBn till 500 000 kr i dagens penningvärde. I ansökningshandlingen föreslår konsortiet att de bara ska ställa upp med bankgarantier på 300 000 kr. Naturskyddsföreningen ifrågasätter om 500 000 kr per kraftverk räcker för att demontera, riva bort fundament och anordningar och återställa mark- och stränder. Dokumentation av dessa kostnader behöver redovisas. Naturskyddsföreningen vill att full kostnadstäckning för demontering och återställande av platserna ska garanteras av ägarna till kraftverken.

Ljud

Ljudutbredningsutredningen har räknat med landbaserade verk. Enligt Naturvårdsverkets rapport 5933 Ljud från vindkraftverk, sid 15, sker ljudutbredning på vatten dubbelt så mycket. 3 dB dämpning per avståndsdubbling istället för 6 dB. Speciellt vår och sommar när vattnet är kallt breder ljudet ut sig ännu mer. Ljudutbredningskartan i ansökningshandlingarna är därför missvisande. Ljudutbredningsberäkning borde göras på vattenbaserade vindkraftverk.

Vidare har man antagit att gränsen för störande ljud utomhus vid bostäder är 40 dBA. Enligt NV-rapport 6497 Riktvärden för ljud från vindkraftverk och enligt Naturvårdsverkets hemsida ska ljudet vara högst 35 dBA utomhus vid bostäder där det är lågt bakgrundsljud. Även i friluftsområden med lågt bakgrundsljud såsom områden i fjäll och skärgårdar. I områden för friluftsliv, där en låg bullernivå utgör en viktig kvalitet och naturliga ljud dominerar, bör ljudet inte heller överskrida 35 dBA anger Naturvårdsverket.

Frågan är om ljudutbredningsberäkningen har gjorts med rätt indata? I visualiseringarna har vindkraftverk med 160 meters totalhöjd redovisats. Men konsortiet ansöker om högsta höjd på 190 meter. Om högre verk används antar vi att rotorerna som avger mer ljud kommer att användas. Frågan är också om man har räknat med samverkan från flera verk?

Redovisning av ljudutbredning i ansökningshandlingarna. Röda punkter med bokstäver är närliggande fastigheter. I verkligheten torde utbredningen vara dubbelt så stor, och gränsen för störning ska ligga vid 35dBA enligt Naturvårdsverket. Närliggande fastigheter kommer därför bli mer störda. Påverkan på fåglar och friluftsliv kan antas bli större.

Strandskydd

I ansökningshandlingarna finns inte skäl för strandskyddsdispens angivna. Vi antar att 5:e och 6:e skälet enligt strandskyddsbestämmelserna i Miljöbalken ska åberopas. "Tillgodose ett angeläget allmänt intresse" eller "ett annat mycket angeläget intresse". Naturskyddsföreningen anser att de skälen inte gäller eftersom det finns andra lägen att bygga vindkraftverk i kommunen.

Det rörliga friluftslivet

Kolmårdsvind ansöker om att få avlysa hela vindkraftsområdet under maximalt 7 år när vindkraftverken ska uppföras. Byggtiden beräknas bli 7 månader till 1 år. När området är avlyst blir det stora olägenheter för små båtar, kajaker och långfärdsskridskoåkare att ta sig runt området. Dessa olägenheter är inte beskrivna i ansökan.

Trafikverket anger ett säkerhetsavstånd mellan vindkraftverk och allmän väg till minst verkets totalhöjd. 190 meter runt vindkraftverken blir således områden där man kan anta att det inte känns bra att passera eller vistas. Vindparkens påverkan på friluftslivet i denna del av Bråviken behöver beskrivas. Bullergräns 35 dBA, eller ännu lägre om det handlar om entoniga ljud, borde gälla. Konsekvenser med störande skuggverkan, reflexer och blinkande ljus borde beskrivas. Den berörda delen av skärgården har en unik kvalitet för friluftslivet eftersom den ger en mer ostörd naturupplevelse än området öster och söder om Arkösund där det stora nord-sydliga stråket av fritidsbåtar går.

Med vänliga hälsningar

Stefan Arrelid

Naturskyddsföreningen Norrköping
Ordförande

stefan.arrelid@telia.com tel 072-728 20 75
Fjärdingstad Hestadback
61029 Vikbolandet

Information om Naturskyddsföreningen finns på föreningens hemsida:
<http://norrkoping.naturskyddsforeningen.se/>